

POMOZME ZEMI – JEZME MÉNĚ MASA

MASIVNÍ NÁRŮST PRODUKCE MASA

Spotřeba masa je 5x vyšší než před 50 lety. Kdyby všichni jedli maso jako průměrný občan USA 124 kg/rok, potřebovali bychom téměř čtyři stejné planety, pro potřebné množství obilí pro hospodářská zvířata.

Ve druhé polovině 20. století se zhruba zpětinásobila světová produkce masa a jeho spotřeba prudce stoupla v zemích s rychlou industrializací, jako je např. Čína. Produkce hospodářských zvířat se stala celosvětově největším uživatelem zemědělské půdy.

S cílem uspokojit tuto poptávku se dramaticky zvýšil stav hospodářských zvířat. V současnosti rostoucí lidská populace s více než 6 miliardami lidí sdílí tuto planetu a její zdroje, čítající téměř 1 miliardu prasat, 1,3 miliardy dobytka, 1,8 miliardy ovcí a koz a 15,4 miliard kuřat. Jelikož intenzivní drůbežářský průmysl zasahuje do mnoha oblastí světa, je již na zemi více než dvojnásobek kuřat. Rychle stoupá i spotřeba mléčných výrobků, vajec a mořských plodů.

 eat less meat

CIWF

TRUST

Před rokem 1990 se převážná většina živočišných výrobků spotřebovávala v bohatých zemích. V posledních letech však mnoho rozvojových zemí přijalo rovněž způsob „západního stravování“. Všechny ukazatele nasvědčují, že tento trend bude pokračovat i v blízké budoucnosti podpořen vládami a rozsáhlými mezinárodními zemědělskými zájmy.

Současná potravinová a zemědělská politika je neúnosná

Rozsah této expanze je neudržitelný a snižuje budoucí vyhlídky na zdravou výživu rostoucího počtu obyvatelstva. Hlavní problémy je možné shrnout následovně:

ZDRAVÍ OBYVATELSTVA

V rozvinutém světě se nepřiměřená strava stále více chápe jako příčina zdravotních problémů a nemocnosti. Maso, masné výrobky a mléčné výrobky tvoří nejvyšší procento ukládání nasycených tuků. Odborníci na výživu se shodují, že toto výrazně přispívá rozvoji určitých chorob, které dosáhly epidemických rozměrů.

Všechny odborné názory podtrhují vhodnost snížené spotřeby živočišných výrobků a zvýšeného příjmu uhlohydrátů bohatých na vlákninu a čerstvého ovoce a zeleniny s cílem minimalizovat riziko kardiovaskulárních nemocí, cukrovky, obezity a některých druhů rakoviny.

ŽIVIT HOSPODÁŘSKÁ ZVÍŘATA NEBO LIDI?

Soustředěnost na živočišnou výrobu snižuje možnost nasycení světové lidské populace. Kromě zvířat, která se trvale pasou na pastvinách, kde je těžké pěstovat plodiny a dalších zvířat, kterým se dávají zbytky potravin a jinak nevyužité produkty, spotřebovávají hospod. zvířata mnohem více potravinových kalorií než produkují ve formě masa. Maso je nejnákladnějším zdrojem potravin, protože hospodářská zvířata spotřebovávají většinu energie a bílkovin obsažených v krmivu při trávení a pro zachování svého života. Využitím půdy k pěstování plodin přímo pro lidskou spotřebu se získá daleko více potravin, než když se rozsáhlé plochy užívají k pěstování plodin na krmění zvířat. Bohužel, v EU je již 75 % zemědělské půdy využito k pěstování plodin pro zvířata. Atak 1 ha půdy s plodinami pro výkrm dobytka nasatí nanejvýš 2 lidí za rok. Ale 1 ha využitý na pěstování obilovin či luštěnin pro lidskou spotřebu nasatí přibližně 20 lidí, tj. 10x více.

Zdroj: USDA, FAO/WHO/UNICEF Populace a AditkovýGroup (Poradí skopka pro bílkoviny)

Mezinárodní výzkumný ústav pro výživu uvádí, že pokud by západ snížil konzumaci masa o polovinu, zachránilo by se tím před podvýživou přinejmenším 3,6 milionů dětí v rozvojových zemích a 2 milionu v subsaharské Africe do roku 2020.

„Pokud budou pokračovat současné trendy ve spotřebě masa, pak budou v roce 2050 hospodářská zvířata celého světa spotřebovávat tolik, jako 4 miliardy lidí: tj. zvýšení odpovídající celkové světové populaci z roku 1970.“

Colin Tudge, zoolog, autor knihy „So Shall We Reap“, Penguin 2003 (Tak takhle máme sklízet)

NEDOSTATEK VODY

Nedostatek vody se nyní považuje za nejhorší samostatnou hrozbu pro zajištění dostatku potravin a vynosů z obdělávatelných farem. Každá kalorie masa spotřebuje na svou produkci mnohem více vody než kalorie obilovin, takže jeden z nejjednodušších způsobů jak snížit poměr vyrobených potravin ke spotřebované vodě je snížit závislost na mase. Na 1 kg sóji je potřeba asi 2000 l vody, avšak na 1 kg hovězího potřebujeme přibližně 100 000 l vody.

DOPAD NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Neudržitelně vysoký stav chovaných zvířat má devastující účinky na životní prostředí. Stáda hospodářských zvířat, což je často přehlížená skupina přispívající ke globálnímu oteplení, se podílejí zhruba 10 % na tvorbě skleníkových plynů, včetně cca 25 % emisí metanu.

Dalším zásadním problémem jsou výkaly hospodářských zvířat, jejich množství se ročně odhaduje na třináct miliard tun. V kombinaci s nadměrným hnojením pro zvýšení vynosů je dosahováno vysokých hodnot emisí amoniaku a dusičnanů v půdě, vodě a ovzduší.

Další ekologické problémy jsou specifické pro jednotlivé oblasti. Mezi nejviditelnější patří ničení deštného pralesa ve střední a jižní Americe pro chov masného dobytka nebo pro sóju jako krmiva pro zvířata a rozšiřování pouště při nadměrném pastevectví v Africe.

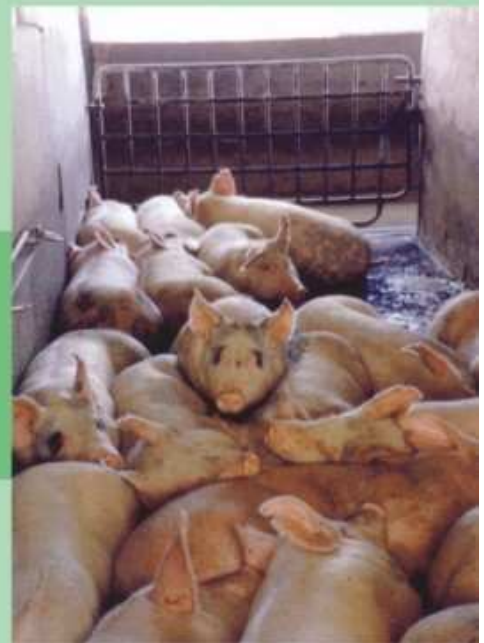
WELFARE CHOVANÝCH ZVÍŘAT

Masivní zvýšení produkce masa by nebylo možné bez rozvoje průmyslových metod hospodaření, které ignorují práva a potřeby zvířat tím, že jim berou možnost volného pohybu, čerstvého vzduchu a jejich sociální interakce. Selektivní chov pro dosažení nepřirozeně rychlého růstu vytvořil další zdravotní problémy, především ve spojitosti s deformací dolních končetin a srdečními problémy.

Exploze spotřeby masa jde souběžně s globální expanzí „průmyslového chovu“ zvířat. Kromě dopadů na životní prostředí jsou takové průmyslové způsoby chovu založené na selektivním šlechtění pro vysokou užitkovost, izolaci nebo přeplněnosti zvířat v ubikacích a na výrazných omezeních „přirozeného života“ samotných zvířat.

Joyce d'Silva, CIWF Trust

V roce 1997 EU udělila hospodářským zvířatům statut „cítící bytosti“, schopné trpět a cítit bolest. Proto by mělo být povinností politiků navrhovat metody produkce, které by svou povahou striktně vytvořily kompromis pro základní standardy welfare zvířat. Snížení počtu vykrmovaných, chovaných a porážených zvířat usnadní přijetí extenzivních metod, které jsou pro zvířata vhodnější.

Intenzivně chovaná prasata v jižní Africe

HROZBA CELKOVÉ POTRAVINOVÉ BEZPEČNOSTI

Na základě lidského zdraví, udržitelného využití zdrojů, ochrany životního prostředí či welfare hospodářských zvířat je nutné, aby lidská populace snížila svou závislost na živočišných výrobcích. Ve zprávě Světové banky z listopadu 2001 s názvem Rozvoj chovu hospodářských zvířat – dopady na venkovskou chudobu, životní prostředí a celkovou potravinovou bezpečnost se říká: „... očekává se, že globální poptávka po mase vzroste z 209 miliónů tun v roce 1997 na 327 miliónů tun v roce 2020 (o 36 %).

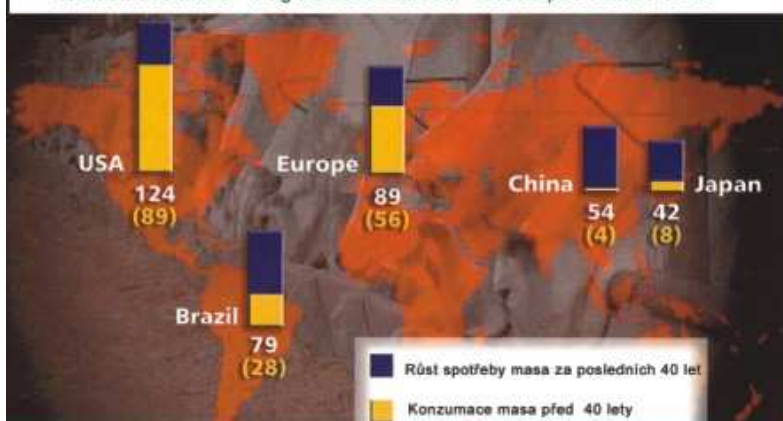
Za to samé období celková spotřeba mléka pravděpodobně vzroste z cca 422 miliónů tun na 648 miliónů tun (o 35 %). Očekává se, že na tomto růstu se budou podílet hlavně intenzivní farmy v rozvojevém světě.

Autoři textu Světové banky s názvem Rozvoj chovu hospodářských zvířat uvádí, že tato předvídaná expanze „by mohla vážně ovlivnit celkovou potravinovou bezpečnost, přírodní zdrojovou základnu a vyváženost venkova.“

„Celkovou potravinovou bezpečnost“ definují jako „individuální přístup k dostatku jídla k udržení zdravého a aktivního života“.

Zdroj: FAO

Konzumace masa - v kg na osobu za rok - růst za posledních 40 let

ALTERNATIVA PRO ZÁCHRANU PLANETY

Historicky se zdá, že existuje přímý vzájemný vztah mezi stoupajícím blahobytem a zvýšenou spotřebou živočišných výrobků. **Je nutné hledat alternativu než bychom jednoduše přijali skutečnost, že stávající trend směřující ke stravě s vysokým obsahem masa je nevyhnutelný.** Pokud se nezačneme spoléhat méně na živočišné produkty v lidské stravě, nastolíme nesnesitelný tlak na zdroje planety s možnými katastrofickými důsledky na lidské zdraví, prohlubující se chudobu, životní prostředí a potřeby zvířat.

Compassion in World Farming Trust zaměřuje svou kampaň na snížení spotřeby masa v rozvinutém světě. Zdejší přesun směrem ke stravě založené více na rostlinných produktech – i když opožděně – je zřejmě také nejlepší cestou propagace udržitelné potravinové politiky v rozvojových zemích.

JAK JE MOŽNÉ SOUČASNOU SITUACI ZMĚNIT?

Existují dva hlavní způsoby, jak změnit potravinovou politiku:

- **Za prvé, prostřednictvím síly jednotlivců, kteří podpoří vývoj jako konzumenti a/nebo jako aktivní občané a zástupci hnutí.**

Hodně lidí snížilo svou spotřebu masa (především červeného masa) nebo se rozhodlo jíst pouze maso z ekologických nebo volně se pasoucích chovů. Vegetariánská populace v západních zemích výrazně vzrostla. Naše kampaň oslovuje veřejnost, aby podpořila tuto iniciativu. Webové stránky www.eatlessmeat.org, www.spolecnostprozvirata.cz odkaz „Jezme méně masa“ přináší další informace a mimo jiné radí, jak změnit svůj současný způsob stravování.

- **Za druhé, rozhodováním politiků.**

Cílem CWIF Trust je získat podporu pro radikální reformu na politické úrovni; dále navrhování postupů, které budou propagovat zdravější, humánní a trvale udržitelné potravinové strategie. V zájmu lidí, zvířat a planety se musí maso nyní stát naléhavým politickým tématem. **Jako první krok navrhujeme vládám rozvinutých zemí 15% snížení spotřeby masa jako cíl do roku 2020.** Tento návrh by měl být chápán jako rozumná odpověď na poslední informace o zdravých a trvale udržitelných metodách získávání potravin, které předložilo mnoho uznávaných organizací např. Světová zdravotnická organizace (WHO) a Potravinářské a zemědělské organizace při OSN (FAO).

„Svět okolo nás se postupně rozpadá na kusy a ignoruje hrozby trvalé udržitelnosti lidského rodu. Přece jen bych zařadil nadměrnou spotřebu masa právě do této kategorie. A ačkoliv chápu až příliš dobře, co to znamená, když politici nadále ignorují tento specifický aspekt potravinářství a farmářství v současnosti, ztrácím naději v jejich selektivní slepotě“.

Jonathon Porritt, Fórum pro budoucnost, President Komise Spojeného království pro udržitelný rozvoj.

Patroni této kampaně: Jonathon Porritt, profesor Tim Lang, Colin Tudge, Dr. Vandana Shiva, Jerome Flynn, Joanna Lumley. Tato brožura je souhrnem kompletní zprávy s názvem: „The Global Benefits of Eating Less Meat“ (Celkové přínosy menší konzumace masa), autor Mark Gold, pro CIWF Trust; předmluva: Johathon Porritt.

Další informace k tématu:

- 17-timinutový film v českém znění „Pomozme Zemi – Jezme méně masa“, originál „Eat Less Meat - It's Costing the Earth“.
- materiál „Škodlivé dopady průmyslové živočišné výroby“ (český překlad originálu „Detrimental Impacts of Industrial Animal Production“), 57 stran, CIWF Trust

www kampaně: www.eatlessmeat.org
www.spolecnostprozvirata.cz odkaz „Jezme méně masa“
www.ciwf.org.uk/globalwarning/index.html

Reference:

Rozvoj chovu hospodářských zvířat – dopady na biodiverzitu, životní prostředí, globální potravinovou bezpečnost, Světová banka, zpráva č. 23241, listopad 2001.

Compassion In World Farming Trust

River Court, Mill Lane, Godalming, Surrey, GU7 1EZ
tel: 0044 (0)1483 521 950
fax: 0044 (0)1483 861 639
email: ciwftrust@ciwf.co.uk
www.ciwf.org.uk

Společnost pro zvířata – z. o. ČSOP

POB 121, 140 00 Praha
tel/fax: 222 511 075
mob.: 603 851 334
email: s.prozvirata@ecn.cz
www.spolecnostprozvirata.cz

